

Kaza kurşununa gelen biri vefat ediyor, eğer o kurşun kazara insana gelmeseydi, o insan tekrar ölür müydü?

Allah'ın ezeli ilmi, bir olayı takdir ederken, yani planlarken, sebep ve sonucunu hesap ederek takdir edip planlıyor. Bu sebeple insan olarak biz sebebin olmadığını farz edersek, neticenin ne olacağını da bilemeyiz, bunu ancak Allah bilir.

Şayet kurşun değmese idi adam yine ölecekti dersek, sebebe ayrı sonuca ayrı bir kader tayin etmiş oluruz ki; bu Cebriye Mezhebi'nin batıl bir görüşüdür. Halbuki Allah, sebebe ayrı o sebepten çıkacak sonuca ayrı bir plan ve takdir hazırlamıyor. Allah, kaderin sebep ile sonucuna bir bakar, bir takdirat planlar.

Yok şayet kurşun değmez ise adam ölmezdi dersek, bu sefer de sebebe tesir verip kaderin hükmünü inkar etmiş oluruz ki; bu da Mutezile'nin batıl bir görüşüdür.

Doğru ve hak olan görüş, yani Ehl-i sünnetin görüşü ise; sebebi yok farz ettiğimiz zaman neticenin ne olacağı bizce meçhul olurdu, görüşüdür. Yani biz neticenin ne olacağını bilemezdik. Bilebilmek için -haşa- ya Allah'ın ilmi gibi bir ilmimiz ve ihatamız olmalı, ya da kaderdeki hükmü okuyacak gayb aşına bir nazarımızın olması gerekir.